

MAKTABGACHA TA'LIM MUASSASALARIDA ALOHIDA EHTIYOJLI BOLALARNI QO'LLAB-QUVVATLASH

Mirxonova Madina

*Sharof Muqimiv nomidagi Samarqand davlat univertseti
sirtqi bo'lim maktabgacha talim yo'nalishi 409-guruh talabasi
+998908796005*

Annotatsiya: Ushbu maqola alohida ehtiyojli bolalarni maktabgacha ta'lim muassasalarida qo'llab-quvvatlashning o'ziga xosligini va ularning muvaffaqiyatli o'rganishini ta'kidlaydi. Shuningdek, maqolada alohida ehtiyojli bolalarni har tomonlama qo'llab-quvvatlash va muvaffaqiyatini ta'minlashda o'qituvchilar, oilalar va mutaxassislar o'rtasidagi hamkorlik muhimligi ta'kidlangan va qo'llab-quvvatlovchi ta'lim muhitini yaratish orqali maktabgacha ta'lim muassasalari alohida ehtiyojli bolalarga o'z potentsialini to'liq ro'yobga chiqarish va tengdoshlari bilan birga rivojlanish imkoniyatini beradi.

Kalit so'zlar: Maktabgacha ta'lim, maxsus ehtiyojlar, inklyuziv ta'lim, individuallashtirilgan ta'lim rejalari, tabaqalashtirilgan ta'lim, yordamchi texnologiyalar, ijobiy xulq-atvorni qo'llab-quvvatlash, hamkorlik, erta aralashuv, turli xil o'quvchilar, yaxlit rivojlanish.

Kirish

So'nggi yillarda alohida ehtiyojli bolalar uchun maktabgacha ta'lim muassasalarida inklyuziv ta'limning ahamiyati tobora ortib bormoqda. Inklyuziv ta'limda barcha bolalar, ularning qobiliyatlari va nogironligidan qat'i nazar, bir muhitda birgalikda o'rganish imkoniyatiga ega bo'lishi kerak degan tamoyilga urg'u beradi. Maktabgacha ta'lim muassasalari bolaning umrbod ta'lim olish yo'li uchun poydevor yaratishda hal qiluvchi rol o'ynaydi va ular barcha o'quvchilarning turli ehtiyojlarini qondirish uchun etarli yordam va resurslar bilan ta'minlashi shart. Ushbu kirish alohida ehtiyojli bolalarni maktabgacha ta'lim muassasalarida qo'llab-quvvatlash, pirovardida ularning umumiy rivojlanishiga yordam berish va maktabda va undan tashqarida muvaffaqiyatlarini ta'minlash uchun ishlatilishi mumkin bo'lgan turli strategiya va yondashuvlarni o'rganish uchun zamin yaratadi.

Maktabgacha ta'lim muassasalarida alohida ehtiyojlarni tushunish: Maxsus ehtiyojli bo'lgan bolalarni qo'llab-quvvatlash strategiyalarini o'rganishdan oldin, ular duch kelishi mumkin bo'lgan qiyinchiliklarni tushunish muhimdir. Rivojlanishdagi kechikishlardan tortib o'rganishdagi nuqsonlargacha, har bir bolaning o'ziga xos talablari bor, ular inklyuziv muhitda hal qilinishi kerak.

Inklyuziv muhit yaratish: Inklyuziv maktabgacha ta'lim muassasalari barcha bolalarni, ularning qobiliyatlaridan qat'ii nazar, qamrab oladigan sharoitlarni yaratishga ustuvor ahamiyat beradi. Bunga jismoniy qulaylik, sensorli qulay joylar va xilma-xillikni o'z ichiga olgan o'quv dasturi kiradi. Qabul qilish va tushunish madaniyatini rivojlantirish orqali o'qituvchilar mazmunli inklyuziya uchun asos yaratadilar.

Materiallar va usullar

Baholash vositalari: Maxsus ehtiyojga ega bo'lgan bolalarni aniqlash va ularning individual kuchli tomonlari, qiyinchiliklari va o'rganish uslublarini aniqlash uchun standartlashtirilgan baholash vositalaridan foydalaning.

Individuallashtirilgan o'quv rejaları (ILP): Maxsus ehtiyojga ega bo'lgan bolalar uchun maxsus maqsadlar, turar joy va ularning noyob ehtiyojlariga moslashtirilgan o'zgartirishlarni ko'rsatuvchi ILPlarni ishlab chiqish.

Ixtisoslashgan o'qitish metodlari: Turli ta'lim ehtiyojlarini qondirish uchun ko'p sezgili o'qitish, ko'rgazmali qurollar va tabaqalashtirilgan o'qitish kabi dalillarga asoslangan o'qitish strategiyalarini amalga oshirish.

Yordamchi texnologiya: foydalanish imkoniyatini oshirish va o'rganishni qo'llab-quvvatlash uchun aloqa taxtalari, moslashuvchan dasturiy ta'minot va sensorli vositalar kabi yordamchi qurilmalar va texnologiyalarni birlashtiring.

Ijobiy xulq-atvorni qo'llab-quvvatlash: ijtimoiy-emotsional rivojlanishni rag'batlantirish va qiyin xatti-harakatlarni samarali hal qilish uchun ijobiy xulq-atvorni qo'llab-quvvatlash strategiyalarini amalga oshirish.

Hamkorlikdagi hamkorlik: muvofiqlashtirilgan qo'llab-quvvatlash va tadbirlarni izchil amalga oshirishni ta'minlash uchun o'qituvchilar, oilalar, terapevtlar va mutaxassislar o'rtasida hamkorlikdagi hamkorlikni rivojlantirish.

Kasbiy rivojlanish: alohida ehtiyojli bolalarni qo'llab-quvvatlash bo'yicha o'qituvchilarning bilim va ko'nikmalarini oshirish uchun doimiy treninglar va malaka oshirish imkoniyatlarini taqdim etish.

Inklyuziv muhit: Turli xillikni nishonlaydigan, qabul qilishni rag'batlantiradigan va barcha bolalar uchun tegishlilik tuyg'usini uyg'otadigan inklyuziv va qo'llab-quvvatlovchi o'quv muhitini yarating.

Erta aralashuv dasturlari: Rivojlanishdagi kechikishlar yoki nogironliklarni imkon qadar erda bosqichda aniqlash va hal qilish uchun erda aralashuv dasturlari va xizmatlarini taklif qiling.

Doimiy monitoring va baholash: Taraqqiyotni muntazam ravishda kuzatib boring, kerak bo'lganda aralashuvlarni to'g'irlang va qo'llab-quvvatlash xizmatlarining samaradorligini ta'minlash va alohida ehtiyojli bolalar uchun ta'lim tajribasini optimallashtirish uchun natijalarni baholang.

Natijalar va Muhokama

Natijalar:

Yaxshilangan ta'lim natijalari: Maqsadli yordam va aralashuvlar olgan alohida ehtiyojli bolalar akademik ko'rsatkichlar, ijtimoiy ko'nikmalar va umumiy farovonlikdagi yaxshilanishlarni namoyish etdilar.

Inklyuzivlik va ishtirok etishning ortishi: inklyuziv amaliyotlarning amalga oshirilishi alohida ehtiyojli bolalarning sinfdagi mashg'ulotlarda va tengdoshlarining o'zaro munosabatlarida ko'proq ishtirok etishi va jalb etilishiga olib keldi.

O'z-o'zini hurmat qilish va ishonchni oshirish: individual yordam va turar joy bilan ta'minlash alohida ehtiyojli bolalarning o'z-o'zini hurmat qilish va ishonchini oshirishga yordam berdi, ularga yangi muammolarni hal qilish va o'z manfaatlarini amalga oshirish uchun kuch berdi.

Tengdoshlarning ijobiy munosabatlari: maktabgacha ta'lim muhitida do'stlik va hamjamiyat tuyg'usini rivojlantirish, alohida ehtiyojli bo'lgan va bo'lmagan bolalar o'rtasida tengdoshlarni qabul qilish va ijobiy ijtimoiy aloqalar kuzatildi.

Oilani qo'llab-quvvatlovchi ishtirok: O'qituvchilar va oilalar o'rtasidagi hamkorlikdagi hamkorlik doimiy muloqotga, birgalikda qaror qabul qilishga va oilaning farzandining ta'lim olishi va rivojlanishida ishtirok etishiga yordam berdi.

Muhokama:

Natijalar maktabgacha ta'lim muassasalarida alohida ehtiyojli bolalarning turli ehtiyojlarini qondirish uchun inklyuziv amaliyotni joriy etish va maqsadli yordam ko'rsatish muhimligini ta'kidlaydi. Barcha bolalar o'zlarini qadrligi va qo'llab-quvvatlanayotganini his qiladigan inklyuziv muhitni yaratish orqali maktabgacha ta'lim muassasalari alohida ehtiyojli bolalar uchun ijobiy natijalarga, jumladan, o'quv yutuqlari, ijtimoiy-emotsional rivojlanish va umumiy farovonlikka yordam berishi mumkin. Bundan tashqari, o'qituvchilar, oilalar va mutaxassislar o'rtasida hamkorlikdagi hamkorlikni rivojlantirish inklyuziv ta'lim tashabbuslarining muvaffaqiyatini ta'minlash va har bir bolaning salohiyatini maksimal darajada oshirish uchun muhim ahamiyatga ega. Inklyuziv maktabgacha ta'limning alohida ehtiyojli bolalarning akademik va ijtimoiy natijalariga uzoq muddatli ta'sirini, shuningdek, turli ta'lim sharoitlarida maxsus tadbirlar va qo'llab-quvvatlash strategiyalarining samaradorligini o'rganish uchun qo'shimcha tadqiqotlar talab etiladi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, alohida ehtiyojli bolalarni maktabgacha ta'lim muassasalarida qo'llab-quvvatlash ularning har tomonlama rivojlanishiga ko'maklashish va maktabda va undan tashqarida muvaffaqiyatlarini ta'minlash uchun muhim ahamiyatga ega. Maktabgacha ta'lim muassasalari inklyuziv ta'lim tamoyillarini o'zlashtirib, maqsadli qo'llab-quvvatlash va turar joy bilan ta'minlash orqali barcha bolalar o'z potentsialini to'liq ro'yobga chiqarish uchun qadrligi, qabul qilingan va kuchga ega bo'lgan muhitni yaratishi mumkin. O'qituvchilar, oilalar va mutaxassislar o'rtasidagi hamkorlikdagi hamkorlik inklyuziv amaliyotlarni amalga

oshirishga ko'maklashish va qo'llab-quvvatlash xizmatlarining samaradorligini oshirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Oldinga qarab, maktabgacha ta'lim muassasalari o'zlarining ta'lim amaliyotlarida tenglik, xilma-xillik va inklyuzivlikni birinchi o'ringa qo'yishni davom ettirishlari va shu bilan barcha bolalarning rivojlanishi va muvaffaqiyati uchun imkoniyatlar yaratishlari juda muhimdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Buysse, V., Wesley, P. W. Murakkablik asosida amal: erkin bolalar ta'limida ilmiy amaliyot. B. Spodek & O. N. Saracho (Mualliflar), Kichik bolalar ta'limi bo'yicha tadqiqotlar qo'llanmasi (2-chorak, pp. 41-58). Lawrence Erlbaum Associates.2006.
2. Katz J. Erkin bolalar bilan o'quvchilarning kichik yoshdagi ta'limida inkluziya: ilmiy bazasi. Erkin bolalar bilan ochiqdagi tanlov, 48(1), 103-107.2016.
3. Odom S. L., Buysse, V., Soukakou, E. Og'irligiga qarshi ochiqda bolalar uchun inkluziya: ma'ruza ko'rinishlari to'qimachilik. O'rtacha intervensiya jurnali, 33(4), 344-356.2011.
4. Sandall. S., Schwartz, I., Lifter, K. Murabbiylik faoliyati modelining (MFMT) dasturi: tavsiya qilingan amaliyotlar jarayonining holati. O'rtacha intervensiya jurnali, 25(1), 1-17.2002.
5. <https://www.naeyc.org/sites/default/files/globally-shared/downloads/PDFs/resources/position-statements/PSDAP.pdf>